

Adroddiad i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

Dyddiad y Cyfarfod 20 Tachwedd 2019

Aelod / Swyddog Arweiniol: Julian Thompson Hill

Awdur yr Adroddiad Steve Gadd, Prif Gyfrifydd

Teitl Proses y Gyllideb 2020/21

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Darparu'r wybodaeth ddiweddaraf am y broses i osod y gyllideb ar gyfer 2020/21.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

I ddarparu gwybodaeth ynghylch y broses cyllideb gyfredol ar gyfer 2020/21 a'r tybiaethau ariannol tymor canolig allweddol er mwyn helpu i hysbysu rôl drosolwg y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol o ran y broses cyllideb y cyngor.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Ystyried y broses a gwneud sylwadau fel y bo'n briodol.

4. Manylion yr adroddiad

Ym mis Ionawr 2018, sefydlwyd bwrdd mewnol o'r enw Bwrdd Ail-lunio'r Cyngor i:

- Ddiffinio a darparu Strategaeth Ariannol Tymor Canolig hyd at ddiwedd 2022/23.
- Sicrhau y gellir gosod cyllideb gytbwys ar gyfer bob blwyddyn ariannol o fewn y rhaglen.
- Cefnogi darpariaeth Blaenoriaethau Corfforaethol.
- Darparu dull a reolir i ddatblygu cyngor llai wedi'i redeg yn dda

Cafodd Cylch Gorchwyl y Bwrdd ei ddsbarthu i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ymlaen llaw. Mae'n bwysig nodi nad yw'r Bwrdd yn gorff sy'n gwneud penderfyniadau. Bydd rhaid i unrhyw gynnig sy'n codi o waith y Bwrdd ddilyn y llwybrau cymeradwyo presennol a bydd rhaid iddo gydymffurfio â'r gofynion presennol o ran ymgynghori, effaith ar les ac ati.

Nododd yr adroddiad y pwyllgor diwethaf ym mis Mawrth bod y cynllunio ar gyfer 2020/21 wedi dechrau eisoes a bod amserlen wedi'i nodi ac yn cael ei gynnwys yma fel Atodiad 1. Y prif ragdybiaethau ar y cam hwn oedd:

- 0% Cynnydd mewn Grant Cynnal Refeniw
- Cynnydd 3.8% mewn Treth y Cyngor
- Bwlch Cyllideb o £5.4m
- Roedd Adolygiad Cynhwysfawr O Wariant (CSR) ar lefel y DU i fod dros yr haf a fyddai'n helpu cadarnhau lefel o gyllid ar gael i Lywodraeth Cymru.

Mae'r sefyllfa wleidyddol sy'n datblygu wedi golygu bod angen ailddrafftio'r amserlen wreiddiol. Yn bennaf, cadarnhawyd na fydd CSR yr haf yn cael ei gynnal, ond y bydd yn cael ei gynnal yn yr hydref. Gwnaeth Llywodraeth Cymru gyhoeddiad ym mis Gorffennaf a oedd yn rhoi dyddiadau setliad mynegol (Setliad Drafft ar 10 Rhagfyr a Setliad Terfynol ar 3 Mawrth). Er yr ansicrwydd, penderfynwyd i barhau â'r gwaith i nodi arbedion o 5.5% ac i feintoli ymhellach y pwysau mewn Gwasanaethau Cynnal Cymunedol, Gwasanaethau Addysg a Phlant, Cludiant i'r Ysgol a Gwastraff.

Gwnaethpwyd cyhoeddiad annisgwyl ar ddiwedd yr haf bod Canghellor y Trysorlys yn gwneud cyhoeddiad setliad lefel y DU am 1 flwyddyn ym mis Medi, a arweiniodd at o gwmpas £600m ychwanegol o gyllid ar gyfer Cymru. Er mai dim ond am flwyddyn yn unig fydd hyn, mae'n ymddangos ei fod yn rhoi sadrwydd tymor byr. Ar 17 Medi, bu i Lywodraeth Cymru wneud y cyhoeddiad canlynol: "Mae Llywodraeth Cymru wedi ei wneud yn eglur iawn bydd iechyd yn parhau i fod yn flaenoriaeth gan ddarparu'r setliad gorau posibl i lywodraeth leol." Mae hyn yn rhoi gobaith y bydd setliad yr Awdurdod Lleol yn well na'r rhagwelwyd yn wreiddiol. Hefyd symudwyd y cyllideb ddrafft i'r 3ydd wythnos ym mis Tachwedd, gyda'r gyllideb derfynol ym mis Chwefror, mae hyn yn fwy cadarn bellach a disgwylir i'r Setliad Llywodraeth Leol Drafft gael ei gyhoeddi ar 26 Tachwedd.

Yn dilyn adolygiad o'r pwysau, mae'r MTFP cyfredol yn dangos bwlch yn y gyllideb o £6.2m, fodd bynnag nid yw'r elfennau canlynol wedi'u penderfynu eto:

- Tybir y bydd Grant Cynnal Refeniw dal yn 0%, byddai cynnydd o 1% yn cynhyrchu £1.436m
- Tybir bod Treth y Cyngor dal yn 3.8%, byddai cynnydd/ gostyngiad 0.5% yn dod i +/- £0.266m
- Mae gwasanaethau wedi nodi £4.5m o arbedion posibl sydd wedi cael eu hadolygu, eu blaenoriaethu a'u chategoreiddio gan y Bwrdd Ail-Iunio'r Cyngor, a bydd yn cael ei adolygu ymhellach gan y Cabinet/ Uwch Dîm Arweinyddiaeth ar 21 Tachwedd.
- Mae'r adolygiad blynyddol o gyllidebau a gadwyd yn Gorfforaethol bron â gorffen.
- Defnyddio arian parod - yn ddelfrydol byddai angen gadael y lefer hwn i ymdopi gydag unrhyw newidiadau bach rhwng y setliad drafft a'r un terfynol.

Mae amserlen ddiwygiedig yn nodi'r dyddiadau allweddol ac ymgynghoriad wedi'i gynnwys fel Atodiad 2. Y dyddiad allweddol ar gyfer aelodaeth ehangach yw'r Gweithdy Aelod y Cyngor Llawn ar 3 Rhagfyr i adolygu'r cynigion y gyllideb a hysbysir gan y setliad drafft.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheolaeth effeithiol o gyllidebau'r cyngor a chyflawni strategaeth y gyllideb y cytunwyd arni yn sail i weithgareddau ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Yn seiliedig ar ragdybiaethau presennol, mae'r cyngor yn wynebu bwloch posib yn y gyllideb rhwng £4m a £6m ar gyfer pob un o'r tair blynedd nesaf.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o'r Effaith ar Les?

Ddim yn berthnasol i'r adroddiad hwn. Mae proses y gyllideb yn cynnwys aseiad i roi gwybod a oes angen cynnal aseiad effaith ar gynigion cyllideb unigol. Cyfrifoldeb y Penaethiaid Gwasanaeth yw gwneud y penderfyniad hwn yn y lle cyntaf gydag archwiliad pellach gan Fwrdd y Gyllideb i sicrhau cysondeb a phriodoldeb.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda Chraffu ac eraill?

Adroddiadau dwywaith y flwyddyn i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac adroddiadau rheolaidd i'r Tîm Gweithredol Corfforaethol, Uwch Dîm Arweinyddiaeth, Fforwm Cyllideb Ysgol a Briff Cabinet. Mae'r amserlen yn Atodiad 1 yn nodi'r ymgynghoriadau gyda Chynghorau Dinas, Cynghorau Tref a Chymuned, Cyngor Llawn a'r grŵp Ymgynghori Cyd-bwyllgor Undeb.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'r dynesiad at y broses cyllideb wedi bod yn llwyddiannus yn 2019/20 ac wedi bod yn ddigon hyblyg i ymdopi â'r oedi a'r anhysbys yn ystod paratodau i osod cyllideb 2020/21.

Mae'r pwysau ariannol y mae'r cyngor yn wynebu yn cael ei yrru gan ffactorau allanol yn bennaf. Er bod yr ansicrwydd o ran lefel y cyllid a dderbynnir gan Lywodraeth Cymru o flwyddyn i flwyddyn yn broblem o safbwynt cynllunio ariannol. Gobeithir y bydd mwy o gydnabyddiaeth gan Llywodraeth Cymru o raddfa'r pwysau y mae cynghorau yn wynebu yn y dyfodol a'r angen am amcangyfrif setliad tymor canolig i hwyluso cynllunio mwy manwl yn y dyfodol.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae proses y gyllideb ynddi ei hun yn fesur ar gyfer rheoli risg, gyda'r nod o nodi, asesu a chytuno ar gynigion y gyllideb mewn modd cynlluniedig ac amserol. Mae'r broses yn caniatáu peth hyblygrwydd mewn ymateb i'r setliad cyllidol.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Adran 151 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1972.